

Serie: Klauwaandoeningen

Eind 2013 is het driejarige project 'Grip op klauwen' afgesloten. In vijf maanden tijd belichtte Veeteelt de praktijkervaringen binnen het project met de vijf belangrijkste klauwaandoeningen. Dit keer het laatste artikel in de reeks over wittelijndefecten.

Deel 1: **Stinkpoot**

Deel 2: **Zoolbloeding**

Deel 3: **Zoolzweer**

Deel 4: **Mortellaro**

Deel 5: **Wittelijndefect**

Wittelijndefect heeft vaak een mechanische oorzaak, secundaire fouten bepalen de ernst

Onschuldig begin kan ernstig eindigen

Defecten in de zwakste plek van de klauw, de witte lijn, kunnen uit zichzelf genezen. Maar een klein scheurtje kan zich ook ontwikkelen tot een zeer pijnlijke, soms zelfs moeilijk te genezen plek. Meerdere momenten van pedicuren zijn dan noodzakelijk.

tekst **Florus Pellikaan**

Een duidelijk herkenbare plek in de klauw, dat is de witte lijn zeker. Maar omschrijven wat de witte lijn exact is, blijkt zo eenvoudig nog niet. 'De witte lijn is de verbindingzone tussen zool en klauwwand. De dwarsgestreepte structuur zorgt ervoor dat beide onderdelen van de klauw aan elkaar zitten, maar dat ze ook ten opzichte van elkaar iets kunnen bewegen', vertelt Stef van Roessel, dierenarts bij Diergeneeskundig Centrum Oisterwijk.

Johan Hardeman, klauwverzorger bij AB Brabant, vult aan: 'Ik vergelijk de witte lijn wel eens met de rubbers tussen het chassis en het onderstel van een vrachtwagen. Ze hebben allebei een dempend

effect en verbinden cruciale onderdelen. De harde klauwwand geeft namelijk stevigheid aan de klauw en de zool geeft een snel groeiend loopoppervlak.'

De naam 'wittelijndefect' als een van de vijf meest voorkomende klauwaandoeningen spreekt eigenlijk voor zichzelf. Bij deze aandoening is er sprake van een defect in de witte lijn doordat plaatselijk de verbinding is verbroken door een scheurtje tussen zool en wand.

Scheurtje kan wegslijten

Volgens Stef van Roessel hebben wittelijndefecten doorgaans een mechanische oorzaak doordat een koe bijvoorbeeld een plotselinge scherpe draai moet ma-

ken of op een oneffenheid stapt. 'De witte lijn is de zwakste plek van de klauw en het verbreken van de verbinding tussen wand en zool heeft beslist met druk op de klauw te maken', stelt ook Jos van Gestel, rundveespecialist bij ABZ Diervoeding en net als Van Roessel en Hardeman betrokken bij de Brabantse projectgroep binnen Grip op klauwen. Klauwverzorgers scoren het kleine scheurtje in de witte lijn tijdens het bekappen als een licht wittelijndefect. Deze aandoening is niet pijnlijk en ook niet te zien aan het lopen van de koe. In het scheurtje in de witte lijn gaat echter wel vuil zitten en dan breekt er een spannend moment aan. 'Als de klauw ge-

Halvering wittelijndefecten door minder druk op klauwen

Doordat Koen van de Ven uit het Noord-Brabantse Esch zijn jongvee laat opfokken, is hij zich extra bewust van wat het kost om één van zijn 130 melk- en kalkkoeien te vervangen. 'En daarom moeten koeien gewoon oud worden. Met dat als doel zijn we klauwgezondheid gaan aan-

pakken', motiveert Van de Ven zijn keuze om zich drie jaar geleden aan te melden voor het project Grip op klauwen.

Bij de start van het project is via Digiklauw een nulmeting gedaan en daaruit bleek dat mortellaro en wittelijndefect relatief veel voorkwamen. 'Het plaatsen van voetbaden was sinds de verbouwing van de stal altijd behelpen en sommige koeien stapten naast de bak', verklaart Van de Ven het voorkomen van mortellaro. 'Op aanraden van de adviseurs heb ik toen een voetbad op maat laten maken, waar we de koeien nu één keer per maand probleemloos door laten gaan.'

Ook de wittelijndefecten werden succesvol aangepakt. Zowel de veehouder als de adviseurs merkten dat grote en verse

koeien te lang in de ligbox stonden te hangen voordat ze gingen liggen. 'Ik had de schoftboom al een keer naar voren gezet, maar dat hielp onvoldoende. Daarom hebben we een kartelschoftboom aangeschaft, die een koe bij de nek meer ruimte geeft om te gaan liggen en te gaan staan. Ook hebben we diepstrooiselboxen met paardenmest gemaakt en de oude gladde en ongelijke roosters vervangen door nieuwe.'

De investeringen zijn volgens Van de Ven niet zonder resultaat gebleven. 'De grotere koeien gaan nu sneller liggen en blijven langer liggen. De aanpassingen zorgen voor minder druk op de klauwen en in de slotmeting bleek het aantal wittelijndefecten zelfs gehalveerd.'

Een wittelijndefect score 3 moet ruim weggesneden worden voor vlot herstel

zond is en de witte lijn sterk, kan de klauw zelf door tegendruk voorkomen dat het scheurtje omhoog trekt richting het leven. Het scheurtje kan dan uit de klauw slijten of het wordt tijdens een koppelbekapping door de klauwverzorger weggesneden', vertelt Van Gestel. 'Maar is een koe bijvoorbeeld bevangen, dan is het hoorn zachter en trekt een wittelijndefect sneller omhoog.' Preventie op het gebied van voldoende hardheid van het hoorn omvat volgens dierenarts Stef van Roessel de geijkte adviezen, zoals voldoende structuur in het rantsoen en het voorkomen van pensverzuring en bacteriële aandoeningen rondom het afkalven.

Met rubber minder defecten

Dat de oorzaak van zoolbloedingen doorgaans mechanisch is, illustreert Johan Hardeman met nog een voorbeeld. 'Er zijn verhalen bekend dat bij sommige veehouders met een rotormelkstal tachtig procent van de wittelijndefecten aan dezelfde klauw zit. Dit wordt dan duidelijk veroorzaakt door het in- en uitdraaien van de melkstal op dezelfde klauw.' Volgens de klauwverzorger is uit onderzoek ook gebleken dat door rubber op de vloer wittelijndefecten en zoolbloedingen tot maximaal dertig procent kunnen afnemen. Stef van Roessel vult aan: 'Door bijvoorbeeld alleen al rubber in de wachtruimte of bij het uitdraaien van de melkstal te leggen, is het aantal wittelijndefecten te reduceren.'

Jos van Gestel denkt dat ook de plaats

van het wittelijndefect invloed heeft op het al dan niet verergeren van de aandoening. 'Aan de achterkant van de klauw groeit een scheurtje sneller uit naar het balgebied en daarnaast is de schade aan de wand daar ook minder groot dan bij een wittelijndefect in het voorste tweederde deel van de klauw.'

Terug naar de gradaties van wittelijndefect. 'Er is niets fijner dan het bekappen van een licht wittelijndefect, score 1 in Digiklauw', klinkt Hardeman enthousiast. 'Je snijdt het weg en klaar is de aandoening.' Bij score 2 is het scheurtje al iets verder omhooggetrokken, maar er komt nog geen vocht uit. Klauwverzorgers scoren een 3 wanneer het wittelijndefect tot in het leven reikt en er daardoor ook vocht uit komt. Deze gradatie is zeer pijnlijk voor de koe.

De behandeling van een wittelijndefect score 3 is ingrijpend. 'Wanneer veehouders zelf deze gevallen bekappen, gaat dit niet altijd goed. Het snijden in het wandhoorn ziet er al snel erg uit, waardoor het gevaar van te vroeg stoppen met het wegsnijden van hoorn op de loer licht. De plek moet echt ruim en glad weggesneden worden, zodat het hoorn niet gaat knellen en er zich geen vuil in kan opsluiten', vertelt Hardeman.

Naast het op de juiste wijze pedicuren is het ook belangrijk om de klauw met het defect te ontlasten door onder de andere klauw, mits de conditie daarvan goed is, een blok te lijmen. De deskundigen vinden het behandelen van een wittelijndefect met een geneesmiddel niet nodig.

Wanneer een klauwverzorger een ern-

stig wittelijndefect heeft gepedicuurd, is genezing nog niet gegarandeerd. 'Het duurt toch al snel een maand of drie voor het hoorn van de gehele klauw is vervangen. Wanneer een blokje na zes weken is versleten, lijkt de koe in de ogen van de veehouder behoorlijk opgeknapt, maar doordat het wittelijndefect dan nog maar voor 60 procent is genezen, nemen de klachten weer snel toe', vertelt Hardeman. Hij adviseert daarom om de koe vijf tot zes weken na het bekappen te controleren en indien nodig opnieuw een blok te plakken.

Geen verbetering behaald

De deskundigen zijn bekend met het fenomeen niet-genezende wittelijndefecten en bevestigen het bestaan ervan. Johan Hardeman schat voorzichtig in dat het moment en de wijze van behandeling een rol kunnen spelen in het ontstaan van de niet-genezende variant. 'Wittelijndefecten zijn gewoon lastige aandoeningen en door deze aandoening verdwijnen zeker koeien van bedrijven', verzekert Van Gestel.

Binnen het project is wittelijndefect eigenlijk de enige aandoening waar geen verbetering voor is geboekt (zie pagina 41 met een verslag van het slotsymposium over 'Grip op klauwen'). 'Waarschijnlijk is de aandacht vaak uitgegaan naar de meest voorkomende aandoeningen zoals mortellaro en stinkpoot', stelt Van Roessel. 'Hierdoor is er mogelijk relatief weinig aandacht geschonken aan wittelijndefecten, maar vooruitgang is er zeker wel te boeken.'